

ویرایش: ۱۳۹۴/۶/۸	درخواست کننده: دوره های آموزشی	پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی
صفحه ی: ۱ از ۸	پژوهشگر: شهرام حلاج	سند: قانون آیین نامه ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)

قانون آیین نامه معاملات دولتی

مصوب ۱۳۴۹.۱۲.۲۷ کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی و اصلاحات بعدی

فصل اول - نصاب معاملات

ماده ۱ - معاملات جزئی معاملات است که مبلغ آن از ده هزار ریال تجاوز نکند. معاملات متوسط معاملات است که مبلغ آن از ده هزار ریال بیشتر و از دویست هزار ریال تجاوز نکند. معاملات عمده معاملات است که مبلغ آن از دویست هزار ریال بیشتر باشد.

[قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۱۳: « ماده ۴۲ - اختیارات هیأت وزیران در مورد تعیین نصاب معاملات، موضوع قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳ به مواردی که معامله به صورت مزایده انجام می شود، تسری می یابد.]

تبصره ۱ - مبنای نصاب در خرید برای معاملات جزئی و متوسط مبلغ معامله و در مورد معاملات عمده مبلغ برآورد است.

تبصره ۲ - مبنای نصاب در فروش مبلغ ارزیابی کارشناس منتخب دستگاه است.

فصل دوم - مناقصه

الف - روش انجام مناقصه

ماده ۲ - در مورد معاملات جزئی مأمور خرید باید به فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار مورد احتیاج مراجعه و پس از تحقیق کامل از بهای کالا یا کار مورد نیاز معامله را با رعایت صرفه دولت انجام دهد مأمور خرید باید ذیل سند هزینه را با قید نام و نام خانوادگی و سمت و تاریخ و ذکر اینکه معامله به تعیین بهای ممکن انجام شده است امضاء کند.

ماده ۳ - در مورد معاملات متوسط مأمور خرید باید از فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار مورد احتیاج که عده آنها کمتر از سه نفر نباشد (مگر در مواردی که عده فروشندگان یا انجام دهندگان کار در محل کمتر باشد) از هر کدام روی برگ جداگانه استعلام بهای کتبی به عمل آورد. به این ترتیب که مأمور خرید نوع کالا یا کار مورد معامله و مقدار و مشخصات آن را به طور کامل در برگ استعلام بها تعیین و فروشنده کالا یا انجام دهنده کار حداقل بهای آن را با قید مدت اعتبار بهای اعلام شده در آن تصریح و با ذکر کامل نشانی خود و تاریخ امضاء می کند مأمور خرید باید ذیل برگهای استعلام بها ربا ذکر اینکه استعلام بها وسیله او به عمل آمده است با قید تاریخ و نام و نام خانوادگی و سمت خود امضاء کند.

تبصره ۱ - در مواردی که فروشنده یا انجام دهنده کار در محل کمتر از سه نفر باشد مأمور خرید مراتب را باید در متن سند هزینه بنویسد و امضاء کند.

تبصره ۲ - مأمور خرید با توجه به مدتی که فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار در برگ استعلام بها برای اعتبار بها پیشنهاد شده ذکر کرده اندطوری باید اقدام کند که به علت انقضای مدت خسارتی متوجه دولت نشود.

ماده ۴ - مأمور خرید در صورتی که حداقل بهای به دست آمده در استعلام بها را عادلانه تشخیص دهد با پیشنهاد دهنده حداقل بها معامله را انجام خواهد داد.

ماده ۵- درمورد معاملات عمده معامله باید با انتشار آگهی مناقصه (مناقصه عمومی) یا ارسال دعوتنامه (مناقصه محدود) به تشخیص وزیر انجام شود.

← ۳۸ «انتشار آگهی مزایده»

ب: آگهی مناقصه (مناقصه عمومی)

ماده ۶ - آگهی مناقصه یک نوبت در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی به تشخیص دستگاه مناقصه گزار و از یک تا سه نوبت به اقتضای اهمیت معامله در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار محل منتشر می گردد و اگر در آن محل روزنامه منتشر نشود در روزنامه مرکز شهرستان یا استان مربوط یا تهران منتشر خواهد شد.

تبصره ۱ - در مواردیکه دستگاه مناقصه گزار تشخیص دهد که انتشار آگهی در چند محل ضرورت دارد می تواند در محل هایی که لازم بدانند به نشر آگهی اقدام کند.

تبصره ۲ - در مواردیکه دستگاه مناقصه گزار لازم تشخیص دهد که می تواند از سایر وسایل و طرق انتشاراتی از قبیل پخش آگهی در رادیو و یاتلوویزیون و یا ارسال آگهی برای اشخاص ذیربط و یا الصاق آگهی در معابر عمومی استفاده نماید.

تبصره ۳ - اگر به تشخیص دستگاه مناقصه گزار موضوع معامله ایجاب کند که علاوه بر انتشار آگهی در داخل کشور موضوع به اطلاع فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار در خارج کشور هم برسد یک نسخه از آگهی باید به وسیله وزارت امور خارجه به هر یک از سفارتخانه های ممالک مربوط در تهران و یک نسخه هم به سفارتخانه های کشور شاهنشاهی ایران در ممالک مربوط در خارج از طریق وزارت مذکور فرستاده شود.

ویزایش: ۱۳۹۴/۶/۸	درخواست‌کننده: دوره‌های آموزشی	پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی
صفحه‌ی: ۲ از ۸	پژوهشگر: شهرام حلاج	سند: قانون آیین‌نامه‌ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)

ماده ۷ - در آگهی مناقصه باید نکات زیر ذکر شود:

- ۱ - نوع و مقدار کالا و یا کار با ذکر مشخصات.
- ۲ - مدت و محل و نحوه تحویل کالا یا انجام کار و ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردیکه طرف معامله در تحویل کالا یا انجام کار کلاً یا بعضاً تأخیر نماید.
- ۳ - تصریح اینکه بهای پیشنهادی باید به مبلغ مشخص یا بر اساس درصد کسر یا اضافه نسبت به واحد بهای اعلام‌شده تعیین و در پاکت لاک‌ومهرشده تسلیم شود.
- ۴ - مدت قبول پیشنهادها.
- ۵ - محل تسلیم پیشنهادها.
- ۶ - میزان سپرده شرکت در مناقصه به طور مقطوع که باید به صورت نقد به حساب سپرده دستگاه مناقصه‌گزار در بانک تحویل و رسید آن به ضمیمه پیشنهاد تسلیم شود.
- ۷ - میزان تضمین حسن انجام معامله و ترتیب دریافت و استرداد آن. در صورتیکه موضوع معامله کالا باشد ممکن است به میزان تضمین حسن انجام معامله از کالای مورد معامله دریافت شود و در این صورت باید موضوع در آگهی قید گردد.
- ۸ - حداکثر مدتی که برای بررسی پیشنهادها و تشخیص حائز حداقل و ابلاغ به برنده مناقصه ضرورت دارد.
- ۹ - روز و ساعت و محل قرائت پیشنهادها و همچنین مجاز بودن حضور پیشنهاددهندگان یا نمایندگان آنها در کمیسیون مناقصه.
- ۱۰ - میزان پیش پرداخت در صورتیکه به تشخیص دستگاه مناقصه‌گزار پرداخت آن برنده مناقصه لازم باشد و ترتیب پرداخت و واریز آن.
- ۱۱ - محل توزیع یا فروش نقشه‌ها و برگ شرایط و مشخصات در صورت لزوم.
- ۱۲ - محل توزیع نمونه‌های ضمانت‌نامه و قرارداد اگر تهیه آن لازم باشد که در این صورت ضمانت‌نامه عیناً مطابق نمونه باید تنظیم و نمونه قرارداد نیز با قید اینکه مورد قبول است باید امضاء و ضمیمه پیشنهاد شود.
- ۱۳ - تصریح این نکته که شرکت در مناقصه و دادن پیشنهاد به منزله قبول اختیارات و تکالیف دستگاه مناقصه‌گزار موضوع ماده ۱۰ این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۸ - دستگاه مناقصه‌گزار در صورتیکه ذکر شرایط خاصی را علاوه بر آنچه در ماده ۷ ذکر شده است لازم تشخیص دهد مشروط بر اینکه با قوانین و مفاد این آیین‌نامه مغایر نباشد می‌تواند در متن آگهی یا در نقشه‌ها و برگ شرایط و مشخصات درج نماید به‌طوری‌که عموم داوطلبان قبل از تسلیم پیشنهاد از مفاد آن اطلاع حاصل کنند ولی منظور داشتن امتیازات جدید برای برنده‌ی مناقصه هنگام انعقاد قرارداد یا اجرای قرارداد به‌هر عنوان ممنوع می‌باشد.

ماده ۹ - در صورتی که شرایط مناقصه که بر طبق مواد ۷ و ۸ باید در آگهی ذکر شود مفصل باشد و درج آن در روزنامه مستلزم هزینه زیاد گردد ممکن است نوع کالا یا کار مورد معامله و مقدار و مدت و محل تحویل و میزان پیش‌پرداخت و مدت و محل قبول پیشنهادها در آگهی درج شود و تصریح گردد که نقشه‌ها و برگ شرایط و مشخصات معامله در محل معین موجود است و پیشنهاددهندگان باید یک نسخه از آن را دریافت و با قید قبولی امضا کرده و به پیشنهاد خود ضمیمه و تسلیم نمایند.

- ماده ۱۰ - دستگاه مناقصه‌گزار در خصوص اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادها **واصله و انعقاد قرارداد** دارای **تکالیف و اختیارات** زیر می‌باشد:
- ۱ - دستگاه مناقصه‌گزار مکلف است سپرده شرکت در مناقصه برنده مناقصه را در صورتی که حاضر به انجام معامله نشود و همچنین سپرده نفر دوم را در صورتی که بر اساس تبصره ماده ۲۷ برای انجام معامله به او رجوع شود و از انجام معامله امتناع نماید ضبط کند.
  - ۲ - دستگاه مناقصه‌گزار اختیار دارد مقدار کالا یا کار مورد معامله را تا بیست و پنج درصد افزایش یا کاهش دهد مشروط بر اینکه کلیه محاسبات فنی نسبت به این افزایش یا کاهش متناسباً رعایت و تطبیق نماید.
  - ۳ - دستگاه مناقصه‌گزار مجاز نیست به پیشنهادات مبهم و مشروط و بدون سپرده و پیشنهادهاتی که بعد از انقضای مدت مقرر در آگهی برسد ترتیب‌اثر دهد.
  - ۴ - دستگاه مناقصه‌گزار در رد هر یک یا تمام پیشنهادها مختار است.
  - ۵ - هزینه ثبت قرارداد در دفترخانه اسناد رسمی به عهده برنده مناقصه خواهد بود.
  - ۶ - دستگاه مناقصه‌گزار مکلف است هر گونه مالیات یا عوارض که بابت معامله به طرف قرارداد تعلق گیرد از بهای کارکرد یا کالای تحویلی درموقع پرداخت مطالبات او کسر کند.

ویزایش: ۱۳۹۴/۶/۸	درخواست‌کننده: دوره‌های آموزشی	پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی
صفحه‌ی: ۳ از ۸	پژوهشگر: شهرام حلاج	سند: قانون آیین‌نامه‌ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)

ماده ۱۱ - دستگاه مناقصه‌گزار مکلف به رعایت نکات زیر می‌باشد:

- ۱ - مدت قبول پیشنهاده‌ها در مورد آگهی‌هایی که در داخل کشور منتشر می‌شود از تاریخ اولین نوبت انتشار از ده روز نباید کمتر باشد و در مورد آگهی‌هایی که در خارج از کشور طبق تبصره ۳ ماده ۶ منتشر می‌شود از ۶۰ روز نباید کمتر تعیین شود.
- ۲ - در صورتی که به تشخیص دستگاه مناقصه‌گزار نوع معامله ایجاب کند که نقشه یا برگ شرایط و مشخصات و نمونه‌های ضمانت‌نامه و قرارداد و مدارک دیگری تهیه شود قبل از نشر آگهی باید آنها را تهیه کند.
- ۳ - میزان پیش پرداخت نباید از بیست و پنج درصد مبلغ معامله تجاوز کند و منحصرأ در قبال ضمانت‌نامه بانکی پرداخت خواهد شد.
- ۴ - میزان سپرده شرکت در مناقصه با توجه به موضوع و خصوصیات معامله نباید از پنج درصد مبلغ برآوردی معامله کمتر باشد ولی در صورتی که میزان سپرده به مأخذ فوق از پانصد هزار ریال بیشتر شود دستگاه مناقصه‌گزار می‌تواند میزان سپرده را به مبلغ متناسب که از پانصد هزار ریال کمتر نباشد تقلیل دهد.

۵ - حداقل میزان تضمین حسن انجام معامله که باید قبل از انعقاد قرارداد اخذ شود در مورد معاملاتی که موضوع آن انجام امور ساختمانی یا باربری یا فروش ماشین آلات باشد پنج درصد و در مورد سایر معاملات ده درصد مبلغ معامله می‌باشد و باید به صورت نقد به حساب سپرده بانکی دستگاه مناقصه‌گزار تحویل شود. در مورد معاملات ساختمانی و باربری علاوه بر پنج درصد مذکور دستگاه مناقصه‌گزار باید از هر پرداخت معادل ده درصد کسر و به حساب سپرده بابت تضمین حسن انجام معامله منظور کند.

ج - دعوتنامه (مناقصه محدود)

ماده ۱۲ - دعوتنامه شرکت در مناقصه محدود برای اشخاصی ارسال می‌شود که صلاحیت آنها برای شرکت در معامله مورد نظر قبلاً تشخیص داده شده و نام آنها در فهرست واجدین صلاحیت درج شده باشد.

ماده ۱۳ - تشخیص صلاحیت بر اساس میزان سرمایه - ماشین آلات و لوازم کار - کادر فنی تخصص - سابقه عمل و سایر شرایطی که عمل خواهد آمد که به اقتضای نوع معامله از طرف وزارتخانه یا مؤسسه دولتی تعیین می‌شود ضوابط مذکور در آگهی که به این منظور حداقل یک نوبت در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی و یک روزنامه کثیرالانتشار منتشر می‌شود اعلام خواهد شد که داوطلبان در مهلت مقرر در آگهی اطلاعات و مدارک لازم را ارسال دارند.

ماده ۱۴ - برای تشخیص صلاحیت کمیسیونی مرکب از سه نفر عضو که از طرف وزیر یا رئیس مؤسسه به اقتضای تخصص و بصیرت انتخاب خواهند شد تشکیل می‌شود کمیسیون مذکور پس از رسیدگی به مدارک داوطلبان واجدین صلاحیت را برای هر رشته از معاملات انتخاب و عنداللزوم آنها را درجه‌بندی می‌کند و در صورتیکه تعداد واجدین صلاحیت در هر رشته یا هر درجه از پنج نفر کمتر نباشد نتیجه پس از تأیید وزیر یا رئیس مؤسسه دولتی مربوط به آنها ابلاغ و اسامی اشخاص مذکور در فهرست واجدین صلاحیت درج خواهد شد که برای ۳ سال معتبر است.

تبصره - وزارتخانه‌ها یا مؤسسات دولتی می‌توانند با تصویب کمیسیون مذکور در این ماده قبل از انقضای ۳ سال مقرر نام اشخاصی را به فهرست واجدین صلاحیت اضافه کنند یا از آن حذف نمایند.

ماده ۱۵ - دعوتنامه شرکت در مناقصه محدود باید برای کلیه اشخاصی که نام آنها در فهرست واجدین صلاحیت برای معامله مورد نظر مندرج است ارسال گردد مگر آنکه در فهرست مزبور حداکثر معاملاتی که در زمان واحد می‌توان به یک شخص واگذار نمود پیش‌بینی شده باشد که در اینصورت از کسانی که معاملات واگذاری به آنها از نصاب مذکور تجاوز کرده‌باشد دعوت به عمل نخواهد آمد.

ماده ۱۶ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی می‌توانند فهرست واجدین صلاحیت یک وزارتخانه یا مؤسسه دولتی دیگر را مورد عمل قرار دهند.

ماده ۱۷ - دولت مکلف است حداکثر ظرف دو سال از تاریخ اجرای این آیین‌نامه فهرست واجدین صلاحیت واحدی برای هر نوع معامله تهیه نموده تا برای مناقصه محدود مورد استفاده کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی قرار گیرد. نحوه اجرای این ماده از طرف هیأت وزیران بنا بر پیشنهاد وزارت دارایی تعیین و به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۱۸ - مقررات مربوط به مناقصه عمومی در صورتیکه با مقررات مناقصه محدود مغایر نباشد در مناقصه محدود نیز لازم‌الرعایه است.

پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی	درخواست‌کننده: دوره‌های آموزشی	ویرایش: ۱۳۹۴/۶/۸
سند: قانون آیین‌نامه‌ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)	پژوهشگر: شهرام حلاج	صفحه‌ی: ۴ از ۸

د - کمیسیون مناقصه

ماده ۱۹ - کمیسیون مناقصه در مرکز از سه نفر به شرح زیر تشکیل می‌شود:

- ۱ - معاون وزارتخانه یا مؤسسه دولتی یا یک نفر نماینده به انتخاب وزیر یا رییس مؤسسه مربوط.
- ۲ - ذیحساب وزارتخانه یا مؤسسه دولتی یا نماینده‌ی او.
- ۳ - رییس قسمت تقاضاکننده مورد معامله یا نماینده‌ی او.

ماده ۲۰ - در شهرستانها کمیسیون مناقصه از سه نفر به شرح زیر تشکیل می‌شود:

- ۱ - رییس دستگاه مناقصه‌گزار یا نماینده‌ی او.
  - ۲ - ذیحساب مربوط یا نماینده‌ی او.
  - ۳ - مسئول امور تدارکات دستگاه مناقصه‌گزار یا نماینده‌ی او.
- تبصره - در مورد معاملات مربوط به اداره دارایی رییس حسابداری اداره دارایی به جای ذیحساب شهرستان در کمیسیون مناقصه شرکت خواهد کرد.

ماده ۲۱ - در مواردی که معامله مربوط به امور فنی باشد حضور یک نفر مأمور فنی به انتخاب دستگاه مناقصه‌گزار در کمیسیون مناقصه ضرورت دارد.

ماده ۲۲ - در صورتی که در مدت مقرر پیشنهادی نرسیده باشد دستگاه مناقصه‌گزار می‌تواند مناقصه را تجدید یا موضوع را برای اتخاذ تصمیم لازم به کمیسیون مذکور در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی احاله کند.

ماده ۲۳ - در صورتیکه در مدت مقرر پیشنهاد رسیده باشد کمیسیون تشکیل می‌شود و

پیشنهادهای رسیده را اعم از اینکه یک یا بیشتر باشد مفتوح و رسیدگی و به شرح زیر اتخاذ تصمیم خواهد نمود:

در صورتیکه به نظر کمیسیون مناقصه کمترین بهای پیشنهادشده (یا بهای پیشنهادشده در موردیکه فقط یک پیشنهاد رسیده باشد) عادلانه باشد کمیسیون پیشنهاددهنده را به‌عنوان برنده مناقصه اعلام خواهد نمود و در غیر اینصورت می‌تواند اظهار نظر کند که مناقصه تجدید یا حداقل از سه نفر استعلام بها شود و نتیجه آن در کمیسیون مطرح گردد

در صورتیکه حداقل بهای به دست آمده در استعلام بها، کمتر از حداقل بهای پیشنهاد شده در مناقصه باشد کمیسیون پیشنهاددهنده حداقل بها در استعلام را حائز حداقل اعلام می‌کند، مگر اینکه تفاوت این دو بها کمتر از ۵ درصد باشد که در اینصورت اگر پیشنهاددهنده حداقل در مناقصه حاضر باشد به حداقل بهای به دست آمده در استعلام معامله را انجام دهد به عنوان برنده مناقصه اعلام خواهد شد و

در صورتیکه حداقل بها به دست آمده در استعلام برابر یا بیشتر از حداقل بهای پیشنهاد شده در مناقصه باشد یا تعداد داوطلبان کمتر از سه نفر باشد

کمیسیون می‌تواند پیشنهاد دهنده حداقل در مناقصه را به‌عنوان برنده مناقصه اعلام کند یا رأی به تجدید مناقصه دهد.

تبصره ۱ - مناقصه‌گزار در موردی که میسر تشخیص دهد باید قبل از روز افتتاح پیشنهاد شاخص قیمت‌های مربوط به مورد مناقصه را به وسائل مقتضی و مطمئن به طور محرمانه تهیه نموده در پاکت لاک و مهر شده در اختیار کمیسیون مناقصه قرار دهد تا در روز افتتاح پیشنهادات واصله مورد استفاده و اتخاذ تصمیم کمیسیون مناقصه قرار گیرد.

تبصره ۲ - در مواردی که کمیسیون مناقصه رأی به تجدید مناقصه دهد احاله موضوع برای اتخاذ تصمیم دیگر به کمیسیون مقرر در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی بلامانع است.

ماده ۲۴ - در مواردیکه موضوع مناقصه چند نوع کالا یا کار باشد هرگاه در شرایط مناقصه اختیار تفکیک مورد معامله برای دستگاه مناقصه‌گزار پیش‌بینی نشده باشد کمیسیون می‌تواند شخصی را که بهای پیشنهادی او در مجموع کمتر است برنده مناقصه اعلام کند.

ه - اجرای نظر کمیسیون مناقصه.

ماده ۲۵ - در صورتیکه کمیسیون مناقصه برنده مناقصه را اعلام کند دستگاه مناقصه‌گزار باید نتیجه را به برنده مناقصه ابلاغ کند که برای انجام معامله مراجعه کند مگر اینکه مبلغ معامله از یک میلیون ریال زیادتر باشد و یا نظر مأمور فنی که در کمیسیون حضور داشته

ویزایش: ۱۳۹۴/۶/۸	درخواست‌کننده: دوره‌های آموزشی	پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی
صفحه‌ی: ۵ از ۸	پژوهشگر: شهرام حلاج	سند: قانون آیین‌نامه‌ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)

منطبق با نظر کمیسیون نباشد که در این صورت ابلاغ نتیجه به برنده مناقصه موکول به موافقت وزیر یا رییس مؤسسه یا کسانی می‌باشد که در مرکز یا شهرستانها برای انجام این امر مجاز شده باشند و در صورت عدم موافقت مقامات مزبور به تشخیص دستگاه مناقصه‌گزار مناقصه تجدید یا موضوع برای اتخاذ تصمیم به کمیسیون مقرر در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومیارجاع خواهد شد.

تبصره - احکام ابلاغ مقرر در قانون مالیاتهای مستقیم در مورد ابلاغ نتیجه مناقصه مجری خواهد بود.

ماده ۲۶ - در مواردیکه کمیسیون مناقصه برنده مناقصه را اعلام کرده‌باشد سپرده او و شخصی که بهای پیشنهادی او در مرتبه دوم قرارداد (مگر اینکه رجوع به او طبق تبصره ماده ۲۷ میسر نباشد) نگاهداری و سپرده سایر پیشنهاددهندگان مسترد خواهد شد.

ماده ۲۷ - در صورتی که برنده مناقصه از تاریخ ابلاغ نتیجه مناقصه ظرف مدت هفت روز به استثنای ایام تعطیل نسبت به سپردن تضمین حسن انجام معامله اقدام نکند و یا برای انجام معامله حاضر نشود سپرده شرکت در مناقصه او ضبط می‌شود و مراتب به شخصی که پیشنهاد او در مرتبه دوم قرارداد با رعایت مفاد تبصره این ماده ابلاغ می‌گردد اگر او هم از تاریخ ابلاغ نتیجه مناقصه ظرف مدت ۷ روز به استثنای ایام تعطیل نسبت به سپردن تضمین حسن انجام معامله اقدام نکند و یا برای انجام معامله حاضر نشود سپرده او هم ضبط می‌شود و در این صورت به تشخیص دستگاه مناقصه‌گزار مناقصه تجدید یا موضوع برای اتخاذ تصمیم به کمیسیون مقرر در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی ارجاع خواهد شد.

تبصره ۱ - به شخصی که بهای پیشنهادی او در مرتبه دوم قرار دارد به شرطی ابلاغ می‌شود که تفاوت بهای پیشنهادی او با برنده مناقصه از مبلغ سپرده بیشتر نباشد در غیر این صورت رجوع به او ممنوع است.

تبصره ۲ - مدت هفت روز مقرر در این ماده در مورد معاملاتی که طرف معامله در خارج از کشور اقامت دارد ممکن است حداکثر تا یک ماه تعیین‌شود، مشروط بر اینکه در آگهی مناقصه یا برگ شرایط آن ذکر شده‌باشد.

ماده ۲۸ - مأموران مسئول در دستگاه مناقصه‌گزار موظفند با توجه به مدت مقرر در آگهی یا دعوت‌نامه مناقصه برای ابلاغ نتیجه مناقصه به برنده به‌نحوی اقدام نمایند که به علت انقضای مدت خسارتی متوجه دستگاه مناقصه‌گزار نشود و الا مورد تعقیب قرار خواهند گرفت.

ماده ۲۹ - در صورتیکه حائز حداقل بها بیش از یک نفر باشد و نسبت به انجام معامله با یکی از آنها در مهلتی که کمیسیون تعیین خواهد کرد بین آنها توافق نشود حق تقدم با برنده مناقصه خواهد بود که در محل انجام کار سکونت دارد در صورتیکه سایرین نیز واجد این شرط باشند کمیسیون برنده مناقصه را از طریق قرعه تعیین خواهد کرد.

فصل سوم - انعقاد قرارداد

ماده ۳۰ - در معاملاتی که تحویل مورد معامله در مهلت مقرر در ماده ۲۷ این آیین‌نامه میسر نباشد باید قرارداد منعقد شود.

ماده ۳۱ - در قرارداد نکات زیر باید قید گردد:

- ۱ - نام متعاملین.
- ۲ - نوع و مقدار مورد معامله با مشخصات کامل آنها.
- ۳ - مدت انجام تعهد و محل و شرایط تحویل مورد معامله.
- ۴ - ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردی که برنده مناقصه در انجام تعهدات جزئاً یا کلاً تأخیر نماید.
- ۵ - الزام تحویل کالا بر طبق نمونه مه‌هور در صورتی که تهیه نمونه لازم باشد. در این صورت باید نمونه کالا با مهر طرفین معامله مه‌هور و نزد مناقصه‌گزار نگاهداری شود.
- ۶ - اقرار برنده مناقصه به اینکه از مشخصات کالا یا کار مورد معامله و مقتضیات محل تحویل کالا یا انجام کار اطلاع کامل دارد.
- ۷ - اختیار مناقصه‌گزار نسبت به افزایش یا کاهش مورد معامله در مدت قرارداد تا میزان بیست و پنج درصد مقدار مندرج در قرارداد.
- ۸ - بهای مورد معامله و ترتیب پرداخت آن، در مواردی که انجام کار بر اساس واحد بها باشد بهای مورد معامله برآورد و در قرارداد ذکر می‌شود ولی بهای کارهای انجام یافته بر اساس واحد بها احتساب و پرداخت خواهد شد.
- ۹ - مبلغ پیش پرداخت و ترتیب واریز آن در صورتی که در شرایط مناقصه ذکر شده باشد.
- ۱۰ - میزان تضمین حسن انجام معامله و نحوه وصول اقساط آن در مورد امور ساختمانی و باربری و ترتیب استرداد آن بر اساس شرایط مناقصه.
- ۱۱ - مدت فاصله زمانی بین تحویل موقت و تحویل قطعی در قراردادهای مربوط به ساختمان و راه‌سازی و نظائر آن بر اساس شرایط مناقصه.

پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی	درخواست‌کننده: دوره‌های آموزشی	ویرایش: ۱۳۹۴/۶/۸
سند: قانون آیین‌نامه‌ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)	پژوهشگر: شهرام حلاج	صفحه‌ی: ۶ از ۸

- ۱۲ - اقرار به عدم شمول ممنوعیت موضوع قانون راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب دی ماه ۱۳۳۷.
- ۱۳ - سایر تعهداتی که در شرایط مناقصه ذکر شده است.
- ۱۴ - سایر شرایط که مورد توافق طرفین معامله قرار گیرد مشروط بر آنکه متضمن امتیازاتی علاوه بر آنچه در شرایط مناقصه ذکر شده برای فروشنده نباشد.

فصل چهارم - ترتیب تحویل کالا یا خدمت

- ماده ۳۲ - تحویل مورد معامله به شرح زیر باید انجام شود:
- الف - در مورد معاملات جزئی به وسیله و مسئولیت انباردار یا تحویل گیرنده کار حسب مورد.
- ب - در مورد معاملات متوسط به وسیله و مسئولیت انباردار یا تحویل گیرنده کار و نماینده قسمت تقاضا کننده.
- ج - در مورد معاملات عمده به وسیله و مسئولیت انباردار یا تحویل گیرنده کار و نماینده قسمت تقاضاکننده و نماینده دیگری که در مرکز از طرف وزارتخانه یا مؤسسه دولتی و در شهرستانها از طرف دستگاه مناقصه‌گزار تعیین خواهد شد.
- تبصره ۱ - تحویل مورد معامله در موارد مندرج در بند «ب» و «ج» این ماده با تنظیم صورتمجلس باید انجام شود و پس از اینکه مسلم شد کالا یا کار دارای تمام مشخصات لازم می‌باشد مراتب و مقدار آن در صورتمجلس تحویل ذکر و از طرف مسئولان مربوط با ذکر نام و نام خانوادگی و سمت و تاریخ باید امضاء شود در مورد بند «الف» گواهی تطبیق مشخصات و مقدار کالا یا کار به عهده انباردار یا تحویل گیرنده کار می‌باشد.
- تبصره ۲ - در مواردیکه تشخیص مشخصات مورد معامله محتاج بصیرت و تخصص باشد نماینده قسمت تقاضاکننده از بین کسانی باید انتخاب شود که دارای اطلاعات کافی در این خصوص باشد و این مسئولیت را عهده‌دار خواهد بود.
- ماده ۳۳ - برای کالاهای تحویل شده در تمام موارد باید قبض انبار که دارای شماره مسلسل باشد صادر گردد و به امضای انباردار برسد و در واردات دفتر انبار ثبت و شماره ثبت دفتر انبار در روی قبض ذکر شود.
- تبصره - در مواردی که کالا در خارج از انبار تحویل می‌گردد و به انبار وارد نمی‌شود با در نظر گرفتن مفاد ماده ۳۲ و تبصره‌های آن حسب مورد اقدام خواهد شد و تحویل گیرنده کالا به جای انباردار تکالیف مربوط را انجام خواهد داد و رسید یا صورتمجلس مربوط حسب مورد مبنای صدور قبض انبار و حواله انبار قرار خواهد گرفت.
- ماده ۳۴ - در صورتیکه در شرایط معامله برای تحویل مورد معامله علاوه بر آنچه در مواد ۳۲ و ۳۳ تعیین شده تکالیف دیگری نیز پیش‌بینی شده باشد باید اجرا شود.

- ماده ۳۵ - در مواردیکه بین مسئولان تحویل مورد معامله مذکور در بندهای «ب» و «ج» ماده ۳۲ از لحاظ مشخصات و سایر مسائل مربوط به کار یا کالایی که باید تحویل گرفته شود اختلاف نظر باشد هر یک از مسئولان مذکور نظر خود را در صورتمجلس قید خواهند کرد و ترتیب انجام تحویل مورد معامله در مرکز از طرف وزارتخانه یا مؤسسه در شهرستانها از طرف مسئول دستگاه مناقصه‌گزار طبق جلب نظر افراد بصیر و مطلع تعیین خواهد شد.

فصل پنجم - مزایده

- ماده ۳۶ - در مورد معاملات جزئی مأمور فروش مکلف است به داوطلبان معامله **مراجعه** و پس از تحقیق کامل از بها با رعایت صرفه دولت معامله را انجام دهد و سند مربوط را به تعهداتی که معامله با بیشترین بهای ممکن انجام شده است و با ذکر نام و نام خانوادگی و سمت و تاریخ امضاء کند.
- ماده ۳۷ - در مورد معاملات متوسط حراج به شرح زیر انجام خواهد شد:
- ۱ - اطلاعات کلی در مورد نوع و **مشخصات** و مقدار مورد معامله و روز و ساعت و محل حراج و سایر شرایطی که لازم باشد باید با **آگهی در روزنامه** و در صورت ضرورت به **وسایل و طرق انتشاراتی دیگر** از قبیل رادیو و تلویزیون یا الصاق آگهی در معابر به اطلاع عموم برسد.
- ۲ - مورد معامله باید **قبلاً ارزیابی شود و حراج از بهای تعیین شده شروع گردد** و به خریداری که بالاترین بها را پیشنهاد کند واگذار شود و اگر حداقل به قیمت ارزیابی شده داوطلب پیدا نشود مجدداً باید ارزیابی شود.

- ماده ۳۸ - در مورد معاملات عمده **انتشار آگهی مزایده به شرح زیر** به عمل می‌آید:

- ۱ - در آگهی مزایده شرایطی که طبق **این آیین‌نامه برای آگهی مناقصه** پیش‌بینی شده در صورتیکه با عمل مزایده منطبق باشد باید رعایت شود.
- ۲ - مقرراتی که در این آیین‌نامه در مورد ترتیب تشکیل کمیسیون مناقصه و اتخاذ تصمیم مذکور و اجرای تصمیم کمیسیون و انعقاد قرارداد و تحویل مورد معامله معین شده در صورتیکه با عمل مزایده منطبق باشد اجرا شود.

پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی	درخواست‌کننده: دوره‌های آموزشی	ویرایش: ۱۳۹۴/۶/۸
سند: قانون آیین‌نامه‌ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)	پژوهشگر: شهرام حلاج	صفحه‌ی: ۷ از ۸

فصل ششم - مقررات عمومی

ماده ۳۹ - اختلافات ناشی از معاملات موضوع این آیین‌نامه که بین طرفین معامله ایجاد می‌شود در هیأتی مرکب از نماینده دستگاه مناقصه‌گزار و نماینده وزارت دارایی مطرح می‌شود هیأت مذکور می‌تواند با طرف قرارداد توافق کند. این توافق برای طرفین قابل اجرا و غیر قابل اعتراض است و در صورت عدم حصول توافق مدعی می‌تواند به دادگاه صلاحیت‌دار دادگستری مراجعه نماید.

ماده ۴۰ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی باید مایحتاج خود را به موقع پیش‌بینی و در فصل مناسب تهیه کنند.

ماده ۴۱ - دریافت ضمانتنامه بانکی یا اسناد خزانه یا اوراق قرضه دولتی به عنوان سپرده شرکت در مناقصه یا مزایده و یا تضمین حسن انجام معامله بلامانع می‌باشد و در هر صورت به تشخیص دستگاه مناقصه‌گزار در هر موقع قابل تبدیل به یکدیگر می‌باشند.
تبصره - ترتیب دریافت و نگاهداری و استرداد اوراق قرضه دولتی یا اسناد خزانه طبق دستورالعملی که از طرف وزارت دارایی صادر خواهد شد تعیین می‌گردد.

فصل هفتم - ترک مناقصه یا مزایده

ماده ۴۲ - در مورد معاملات موضوع بند ۱ ماده ۶۸ قانون محاسبات عمومی فروشنده باید مورد معامله را در اختیار داشته یا تولیدکننده یا انجام‌دهنده آن باشد یا اینکه وظیفه تهیه و فروش مورد معامله را به عهده داشته باشد.

ماده ۴۳ - بهای مورد معامله موضوع بند ۲ و مصنوعات مستظرفه موضوع بند ۴ و کالاها و حقوق موضوع بند ۸ ماده ۶۸ قانون محاسبات عمومی وسیله یک نفر مأمور بصیر به انتخاب دستگاه خریدار با فروشنده تعیین و پس از تأیید وزیر یا مسئول مؤسسه دولتی مربوط معامله انجام خواهد شد.

ماده ۴۴ - بهای خدمات هنری و خدمات صنعتگران در صنایع مستظرفه و کارشناسی موضوع بند ۴ ماده ۶۸ قانون محاسبات عمومی جز در موردی که تعرفه مبتنی بر قانون وجود دارد در وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی که حسب وظایف محوله مستمراً نیاز به اینگونه خدمات دارند و طبق تعرفه‌ای که بنا به پیشنهاد دستگاه مربوط و موافقت وزارت دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد پرداخت می‌شود. بهای خدمات فوق در غیر موارد مذکور بنا بر توافق قسمت تقاضاکننده یا طرف معامله تعیین و پس از تأیید وزیر یا رییس مؤسسه دولتی مربوط یا کسانی که از طرف او مجاز هستند قابل تأدیه خواهد بود.

ماده ۴۵ - در مورد معاملات موضوع بند ۵ ماده ۶۸ قانون محاسبات عمومی بهای کالاهای انحصاری دولتی به نرخ اعلام شده و کالاهای ساخت کارخانه‌های خارجی که نماینده انحصاری فروش در ایران دارند و کالاهای ساخت کارخانه‌های داخلی به نرخ اعلام شده از طرف وزارت اقتصاد پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱ - در مواردی که نماینده فروش کالاهای انحصاری دولتی نباشد کالای مورد نیاز از دارندگان دیگر با رعایت مقررات مواد ۶۹ یا ۷۱ قانون محاسبات عمومی خریداری خواهد شد.

تبصره ۲ - در مواردی که نماینده انحصاری فروش کالای ساخت کارخانه‌های خارجی یا کارخانه داخلی کالا را موجود نداشته باشد یا به نرخ اعلام شده از طرف وزارت اقتصاد نفروشد دستگاه خریدار می‌تواند کالای مورد نیاز را از سایر فروشندگان با رعایت مقررات مواد ۶۹ یا ۷۱ قانون محاسبات عمومی خریداری کند و در صورتی که کالا را از نماینده انحصاری فروش یا کارخانه داخلی با نرخ بیشتری خریداری کند باید مراتب را به وزارت اقتصاد اعلام کند.

ماده ۴۶ - کمیسیون موضوع ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی با حضور کلیه اعضاء رسمیت دارد و تصمیمات کمیسیون به اکثریت اعضاء معتبر خواهد بود.

ماده ۴۷ - هر گونه تغییر در مقررات این آیین‌نامه بنا به پیشنهاد وزارت دارایی و تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی به عمل خواهد آمد.

آیین‌نامه فوق مشتمل بر چهار و هفت ماده و نوزده تبصره در اجرای ماده ۷۲ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۴۹.۱۰.۱۵ در جلسه روز پنجشنبه بیست و هفتم اسفند ماه یک هزار و سیصد و چهارم و نه به تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی رسیده است.

رییس مجلس شورای ملی - عبدالله ریاضی

ویرایش: ۱۳۹۴/۶/۸	درخواست‌کننده: دوره‌های آموزشی	پروژه: تدوین، ترویج، اجرا و اصلاح قانون برگزاری مناقصات و قانون معاملات عمومی
صفحه‌ی: ۸ از ۸	پژوهشگر: شهرام حلاج	سند: قانون آیین‌نامه‌ی معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹)

ماده ۷۲ قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۴۹.۱۰.۱۵: نصاب معاملات جزئی و متوسط و عمده و تغییرات آن و نحوه انجام معاملات و تشریفات مناقصه و مزایده و سایر مقررات اجرایی مواد ۶۸ و ۶۹ و ۷۰ و ۷۱ به‌موجب آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که از طرف وزارت دارایی تنظیم و پس از تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی به‌موقع اجرا گذارده می‌شود.

بند ۳ - معاملات دولتی

ماده ۶۸ - معاملات وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی اعم از خرید و فروش و اجاره و استجاره و پیمانکاری و اجرت کار و غیره (به استثنای مواردی که مشمول مقررات استخدای می‌شود) باید حسب مورد از طریق مناقصه یا مزایده انجام داده شود مگر در موارد زیر:

- ۱ - در مورد معاملاتی که طرف معامله وزارتخانه و یا مؤسسه یا شرکت دولتی و یا شهرداریها یا مؤسسات وابسته به آنها باشند.
- ۲ - در مورد خرید اموال و خدمات و حقوقی که به تشخیص وزیر یا مسئول مؤسسه دولتی منحصر به فرد باشد.
- ۳ - در مورد خرید یا استجاره اموال غیر منقول که بر طبق نظر کارشناس منتخب وزیر یا مسئول مؤسسه دولتی انجام خواهد شد.
- ۴ - در مورد خرید خدمات هنری و صنایع مستظرفه و کارشناسان.
- ۵ - در مورد خرید کالاهای انحصاری دولتی و کالاهایی که از طرف وزارت اقتصاد برای آنها تعیین نرخ شده باشد.
- ۶ - در مورد خرید کالاهای مورد مصرف روزانه که در محل نرخ ثابتی از طرف دولت یا شهرداریها برای آنها تعیین شده باشد.
- ۷ - در مورد کرایه حمل و نقل هوایی - دریایی - هزینه مسافرت و نظائر آن در صورت وجود نرخ ثابت و مقطوع.
- ۸ - در مورد خرید قطعات یدکی برای تعویض یا تکمیل لوازم و تجهیزات ماشین آلات موجود و همچنین ادوات و ابزار و وسائل اندازه‌گیری دقیق و لوازم آزمایشگاه‌های علمی و فنی و حق اختراع و نظائر آن به تشخیص وزیر یا مسئول مؤسسه دولتی.
- ۹ - در مورد معاملاتی که به تشخیص هیأت وزیران به ملاحظه صرفه و صلاح دولت باید مستور بماند.
- ۱۰ - در مورد چاپ و صحافی که به موجب آیین‌نامه خاصی که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید انجام خواهد شد.

تبصره ۱ - در مواردی که وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی در اجرای وظایف محوله به موجب قوانین خاص از جمله قانون برق ایران مصوب تیر ماه ۱۳۴۶ مجازند اموال و حقوقی را (ولو بدون موافقت مالک مال یا حق) تصرف و معامله نمایند طبق قوانین خاص مذکور نسبت به خریداری یا تصرف اموال و حقوق مورد نیاز عمل خواهند نمود.

تبصره ۲ - مخارج مربوط به حوادث مهم و ناگهانی مملکتی از قبیل جنگ آتش‌سوزی، زلزله، سیل، بیماریهای همه‌گیر و سایر مواردی که به فرمان‌همایون به عنوان ضرورات ملی اعلام گردد از شمول این قانون مستثنی و تابع مقررات خاصی خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد و گزارش امر باید در اولین جلسه مجلس شورای ملی تقدیم گردد.

ماده ۶۹ - مناقصه در معاملات به طرق زیر انجام می‌پذیرد:

- الف - در مورد معاملات جزئی به حداقل قیمت ممکن به تشخیص و مسئولیت مأمور خرید.
  - ب - در مورد معاملات متوسط به حداقل قیمت ممکن با استعلام بهای کتبی به مسئولیت مأمور خرید.
  - ج - در مورد معاملات عمده با انتشار آگهی مناقصه یا ارسال دعوت‌نامه (مناقصه محدود).
- ماده ۷۰ - مزایده در معاملات به طرق زیر انجام می‌پذیرد:

- الف - در مورد معاملات جزئی به حداکثر قیمت ممکن به تشخیص و مسئولیت مأمور فروش.
- ب - در مورد معاملات متوسط با حراج.
- ج - در مورد معاملات عمده با انتشار آگهی مزایده.

ماده ۷۱ - در مواردی که انجام مناقصه یا مزایده به تشخیص هیأتی مرکب از:

معاون وزارتخانه مربوط و ذیحساب وزارتخانه یا مؤسسه حسب مورد و یک نفر به انتخاب وزیر مربوط در مورد وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و در مورد شرکتهای دولتی مدیر عامل و دو نفر به انتخاب مجمع عمومی میسر یا به مصلحت نباشد می‌توان معامله را به طریق دیگری انجام داد و در این صورت هیأت مزبور با رعایت صلاح و صرفه دولت نحوه انجام این گونه معاملات را در هر مورد یا به طور کلی برای یک نوع کالا یا خدمت تعیین و اعلام خواهد نمود.

تبصره - در مورد معاملات مربوط به نیروهای سه‌گانه وزارت جنگ به جای معاون وزارت جنگ فرمانده نیروی مربوط در هیأت موضوع این ماده شرکت می‌کند.

ماده ۷۲ - نصاب معاملات جزئی و متوسط و عمده و تغییرات آن و نحوه انجام معاملات و تشریفات مناقصه و مزایده و سایر مقررات اجرایی مواد ۶۸ و ۶۹ و ۷۰ و ۷۱ به‌موجب آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که از طرف وزارت دارایی تنظیم و پس از تصویب کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی به‌موقع اجرا گذارده می‌شود.

ماده ۷۳ - شرکتهای دولتی مکلفند آیین‌نامه معاملات خود را بر اساس ضوابط مندرج در مواد ۶۸ و ۶۹ و ۷۰ و ۷۱ تنظیم و طبق اساسنامه قانونی خود ظرف یک سال به تصویب مراجع صلاحیتدار برسانند.

تبصره ۱ - بانک مرکزی ایران و بانک ملی ایران و شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی هواپیمایی ایران و شرکت ملی ذوب آهن ایران و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و صندوق توسعه کشاورزی مشمول حکم این ماده می‌باشند.

تبصره ۲ - شرکتهای تابعه شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای تابعه سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران از شمول حکم این ماده مستثنی بوده کماکان تابع مقررات مربوط به خود می‌باشند.